

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/102/2018
Identifikačné číslo spisu:	7914216837
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:7914216837.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu L. A., bývajúceho v M., zastúpeného JUDr. Jaroslavou Oravcovou, advokátkou, so sídlom vo Vranove nad Topľou, Dobrianskeho 1651, proti žalovanému PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, IČO: 35 792 752, zastúpenému Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Kubániho 16, IČO: 47 233 516, o vydanie bezdôvodného obohatenia a o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, vedenom na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 13 C 265/2014 o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 3. mája 2017 sp. zn. 5 Co 308/2016, takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 3. mája 2017 sp. zn. 5 Co 308/2016 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trebišov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 7. januára 2015 č. k. 13 C 265/2014-20 prvým výrokom určil, že poplatok 222,15 eur za službu spočívajúcu v možnosti odkladu splatnosti maximálne troch akýchkoľvek splátok úveru uvedenej v zmluve o revolvingovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 13. apríla 2010 je neprijateľnou zmluvnou podmienkou; druhým výrokom uložil žalovanému povinnosť vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie vo výške 1 787,53 eur, do troch dní od právoplatnosti rozsudku; tretím výrokom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy konania vo výške 178,74 eur z titulu trov právneho zastúpenia, na účet právnej zástupkyne žalobcu, do troch dní od právoplatnosti rozsudku a štvrtým výrokom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť súdny poplatok z návrhu na začatie konania vo výške 206,50 eur na účet súdu prvej inštancie, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Po právnej stránke aplikoval § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, § 39, § 53 ods. 4 písm. i/, § 53 ods. 5, 6, § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 80 písm. c/, „OZ“, § 114 ods. 3, 5, § 153 ods. 4, § 156 ods. 3 O.s.p. V odôvodnení rozsudku okrem iného uviedol, že predmetom konania je nárok žalobcu na zaplatenie sumy 1 787,53 eur z titulu bezdôvodného obohatenia a určený poplatok vo výške 222,15 eur za službu spočívajúcu v možnosti odkladu splatnosti minimálne troch akýchkoľvek splátok úveru uvedenej v Zmluve o revolvingovom úvere č. XXXXXXXXXXXX z 13. apríla 2010, uzavretej medzi účastníkmi konania je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Poukázal na to, že doručil žalovanému návrh žalobcu a uznesenie z

18. novembra 2014 č. k. 13 C 265/2014-13 do vlastných rúk 27. novembra 2014, v ktorom vyzval žalovaného, aby v lehote 15 dní od doručenia uznesenia sa písomne vyjadril k návrhu, aby uviedol, či súhlasí s rozhodnutím vo veci bez nariadenia pojednávania podľa § 115a ods. 1 O.s.p. a že zároveň bol poučený, že ak nesplní povinnosť uloženú uznesením z 18. novembra 2014, teda ak sa v určenej lehote nevyjadrí k návrhu, môže rozhodnúť o návrhu rozsudkom pre zmeškanie podľa § 153b O.s.p. aj bez nariadenia pojednávania. Konštatoval, že v určenej lehote, ktorá uplynula 12. decembra 2014 sa žalovaný k návrhu nevyjadril, preto boli splnené predpoklady k tomu, aby súd podľa § 156 ods. 3 O.s.p. verejne vyhlásil rozsudok v tejto veci bez nariadenia pojednávania v súlade s vyššie uvedenými zákonnými ustanoveniami. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného (podané na poštu 27. februára 2015, č. l. 27 spisu) uznesením zo dňa 3. mája 2017 sp. zn. 5 Co 308/2016 odvolanie odmietol a stranám sporu nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. Po právnej stránke aplikoval § 386 písm. c/, § 356 písm. b/, § 273 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z.z. účinného od 1. júla 2016, ďalej len „CSP“), § 114 ods. 3, 5, § 153b ods. 1, 2, 5 písm. a/ O.s.p. V odôvodnení uviedol, že s ohľadom na skutočnosť, že § 153b ods. 5 písm. a/ O.s.p. nemá ekvivalent v CSP, rozsudok pre zmeškanie možno vydať aj v konaní na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Rovnako súd mohol rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie aj o žalobe na vydanie bezdôvodného obohatenia. Žalovanému súd žalobu doručil do vlastných rúk 27. novembra 2014 (doručenka pri č. l. 12) spolu s uznesením z 18. novembra 2014 (č. l. 13), v ktorom mu uložil povinnosť v lehote 15 dní písomne sa vyjadriť k žalobe a v tomto svojom vyjadrení uviesť rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojiť listiny, na ktoré sa odvoláva, a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, a zároveň ho poučil o tom, že v prípade, ak sa v určenej lehote k žalobe nevyjadrí, súd môže aj bez nariadenia pojednávania rozhodnúť vo veci rozsudkom pre zmeškanie podľa § 153b O.s.p. K uzneseniu pripojil poučenie účastníka v občianskom súdnom konaní podľa O.s.p. (č. l. 14-15). Žalovanému uplynula lehota na podanie vyjadrenia 12. decembra 2014, ktorý s a v určenej lehote k návrhu nevyjadril, preto súd 19. decembra 2014 nariadil verejné vyhlásenie rozsudku na deň 7. januára 2015 o 7.30 hod., teda boli splnené všetky podmienky pre vydanie takéhoto rozhodnutia. Žalovaným uplatnený dovolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p. zodpovedá § 365 ods. 1 písm. h/ CSP. Na žalovaným uplatnený dovolací dôvod podľa § 356 písm. b/ CSP nemožno prihliadať, lebo terajšia úprava ho nepripúšťa. Vzhľadom na skutočnosť, že súd nie je povinný v odôvodnení rozsudku uvádzať hmotnoprávne posúdenie veci ani citovať ustanovenia hmotného práva, preto ak v rozhodnutí necitoval v odvolaní namietané ustanovenie § 53 ods. 1 a 11 Občianskeho zákonníka a príslušné ustanovenia zák. č. 258/2001 Z.z. nedopustil sa tak pochybenia, ktoré by bolo spôsobilé ovplyvniť opodstatnenosť rozhodnutia. Uplatnený dovolací dôvod nie je daný. O trovách konania rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal na pošte dňa 4. júla 2017 dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“). Podané dovolanie dôvodil s poukazom na § 420 písm. f/ CSP. Uvedený procesný nedostatok videl v tom, že odvolací súd mal s poukazom na § 470 ods. 1 a 2 veta prvá CSP posudzovať prípustnosť odvolania podľa zákona platného a účinného v čase, kedy bolo toto odvolanie podané, a teda aj napádaný rozsudok súdu prvej inštancie vydaný. Konštatoval, že odvolací súd rozhodol o odmietnutí odvolania na základe nesprávneho procesného postupu a nesprávneho posúdenia. Odvolanie podal žalovaný z dôvodu podľa § 202 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku spočívajúceho v tom, že vydaný rozsudok je založený na nesprávnom právnom posúdení veci. Odvolací súd sa týmto dôvodom prípustnosti odvolania nezaoberal, v dôsledku čoho nezákonne odmietol odvolanie bez toho, aby bol k takému postupu daný dôvod. Takýmto postupom sa podľa jeho názoru porušilo právo na spravodlivé konanie a rozhodnutie o podanom odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie. Žiadal uznesenie krajského súdu zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Taktiež podal návrh na odklad vykonateľnosti a súčasne si uplatnil nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu žiadal dovolanie zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo

napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), ktoré dovolanie spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že uznesenie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8. V danom prípade žalovaný prípustnosť dovolania odvodil z § 420 písm. f/ CSP a porušenie práva na spravodlivý proces oprel o nedôvodné odmietnutie ním podaného odvolania.

9. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu zaujala už pred účinnosťou CSP záver, že o odňatie možnosti konať pred súdom (vo význame znemožnenia realizácie procesných oprávnení účastníka občianskoprávného konania) ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietne zaoberať meritom veci (konanie zastaví alebo odmietne podanie alebo odvolací súd odmietne odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup nie sú dané (viď napríklad R 23/1994 a R 4/2003, ale aj rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 14/1996, prípadne ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001, 5 Cdo 434/2012, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 142/2013, 3 Cdo 98/2015).

10. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba obdobne za účinnosti CSP dospieť k záveru, že o nesprávny procesný postup znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), ide tiež v prípade procesného postupu súdu, ktorý ako odvolací súd odmietne odvolanie ako neprípustné bez toho, aby boli pre taký procesný postup dané zákonné predpoklady (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 98/2017, 8 Cdo 171/2017, 8 Cdo 179/2017).

11. So zreteľom na uvedené dovolací súd skúmal, či odmietnutie odvolania žalovaného odvolacím súdom vykazovalo znaky procesného postupu znemožňujúceho strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

12. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 prvá veta CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

13. V predmetnej veci súd prvej inštancie rozsudkom z o 7. januára 2015 č. k. 13 C 265/2014-20 rozhodol v zmysle výrokov tohto rozsudku (podľa § 153b O.s.p. v znení účinnom do 30. júna 2016). Krajský súd na odvolanie žalovaného (podané na poštu 27. februára 2015, č. l. 27 spisu) uznesením z 3. mája 2017 odvolanie odmietol, pričom pri rozhodovaní o odvolaní o. i. vychádzal z § 356 písm. b/ CSP v znení účinnom od 1. júla 2016, hoci konanie bolo začaté (rozsudok súdu prvej inštancie a odvolanie) podľa O.s.p. platného a účinného do 30. júna 2016. Pokiaľ potom CSP účinný od 1. júla 2016 obsahuje právnu úpravu, ktorá zúžila oproti O.s.p. dôvody odvolania, resp. nemá ekvivalent odvolacích dôvodov podľa O.s.p., nemôže byť táto skutočnosť v čase rozhodovania odvolacieho súdu za účinnosti nového CSP na ťarchu strany v spore, ktorá konala vo viere v platné právo podľa O.s.p. a mala očakávania, že odvolací súd aj posúdi odvolacie dôvody podľa O.s.p.

14. Podľa § 201 ods. 1 O.s.p. (účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie a podania odvolania) účastník mohol napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklúčoval. Ak z

predpisu vyplýval určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom, mohol podať odvolanie aj vedľajší účastník.

15. Podľa § 202 ods. 1 O.s.p. (účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie a podania odvolania) odvolanie nebolo prípustné proti rozsudku vydanému na základe uznania alebo vzdania sa nároku a proti rozsudku pre zmeškanie okrem prípadov odvolania podaného z dôvodu, že neboli splnené podmienky na vydanie takého rozhodnutia, alebo z dôvodu, že napadnutý rozsudok vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci.

16. Ustanovenie § 202 (účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie a podania odvolania) upravovalo prípady, v ktorých nebolo odvolanie prípustné alebo boli obmedzené dôvody prípustnosti odvolania proti určitým rozhodnutiam vo veci samej (rozsudkom). Nepripustnosť odvolania znamenala a znamená, že zákon výslovne vylučuje možnosť rozhodnutie súdu napadnúť riadnym opravným prostriedkom. Preto výpočet prípadov, v ktorých nebolo a nie je prípustné podať odvolanie, treba považovať za taxatívny a možno ho rozšíriť len zákonom. Odvolanie podľa O.s.p. nebolo prípustné proti rozsudkom uvedeným v odseku 1 § 202. Napriek tomu prípustnosť odvolania bola daná, ak neboli splnené zákonom ustanovené podmienky na vydanie takých rozsudkov, ktoré boli upravené v § 153a, § 153b a § 153c O.s.p. Prípustnosť odvolania zakladali len nesplnené predpoklady, a preto na záver o prípustnosti nestačilo tvrdenie odvolateľa, že došlo k opomenutiu niektorého z týchto predpokladov. Na prípustnosť odvolania stačilo nesplnenie jedného zo zákonných predpokladov na vydanie takých rozsudkov. Druhý dôvod prípustnosti odvolania proti takým rozsudkom spočíval v nesprávnom právnom posúdení veci, ktorým sa rozumelo a rozumie podradenie zisteného skutkového stavu (žalobcom tvrdený skutkový stav podľa § 153b ods. 3 O.s.p., ak ho súd považuje za nesporný) pod konkrétne právne ustanovenia, ktoré sa na tento skutkový stav nevzťahujú (napr. súd vyhovie žalobe o náhradu škody napriek tomu, že podľa skutkového stavu ide o vydanie bezdôvodného obohatenia); (pozri komentár k § 202 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok - posledný stav textu, dostupný v systéme ASPI - do číastky 44/2019 Z.z.).

17. V preskúmvanej veci z obsahu spisu vyplýva, že rozsudok okresného súdu zo 7. januára 2015 bol žalovanému doručený dňa 25. marca 2015 (doručenka na č. l. 27a spisu). Žalovaný včas podal odvolanie v celom rozsahu z dôvodov nesprávneho právneho posúdenia, nakoľko podľa neho súd vo veci ani neaplikoval príslušné právne normy a súčasne vec ani správne neposúdil po právnej stránke. Odvolací súd v bode 10. odôvodnenia rozhodnutia uviedol, že oproti predchádzajúcej právnej úprave sa upustilo (v právnej úprave CSP - poznámka dovolacieho súdu) od dovolacieho dôvodu, ktorý spočíval v nesprávnom právnom posúdení veci (...), preto podľa bodu 25. odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu na žalovaným uplatnený odvolací dôvod podľa § 356 písm. b/ CSP nemožno prihliadať (...). K uvedenému záveru však dovolací súd uvádza, že odvolací súd nepostupoval správne, keď pri posudzovaní prípustnosti odvolania žalovaného podaného za účinnosti O.s.p. (...) postupoval podľa CSP, t. j. podľa právnej úpravy platnej a účinnej v čase rozhodovania dovolacieho súdu o podanom odvolaní. Uvedený postup dovolacieho súdu je v rozpore s § 470 ods. 2 prvá veta CSP, bolo preto povinnosťou dovolacieho súdu posudzovať prípustnosť podaného odvolania žalovaného podľa O.s.p., ktorý bol platný a účinný v čase podania predmetného odvolania, t. j. mal prihliadať aj na dovolacie dôvody sporovej strany podľa ustanovenia § 202 O.s.p. Predmetné zákonné ustanovenie O.s.p. totiž umožňovalo žalovanému podať odvolanie aj z dôvodu namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí síce správne poukázal v bode č. 4. a 5. odôvodnenia na ustanovenia § 470 ods. 1 a 2 CSP, ale bez ich adekvátnej interpretácie na daný prípad. V danom prípade totiž súd prvej inštancie rozhodol za účinnosti O.s.p. a za účinnosti O.s.p. bolo podané aj odvolanie, preto nie je možné jeho účinky posúdiť len za novej právnej úpravy (CSP) z dôvodu rozhodovania dovolacieho súdu počas účinnosti CSP, pretože zmena právnej úpravy a jej dôsledok v podobe absencie dovolacích dôvodov v CSP v porovnaní s O.s.p. nemôže byť v neprospech sporovej strany konajúcej podľa platného práva O.s.p. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých odvolaní, ktoré boli podané do 30. júna 2016, a ktorý účinok zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2

CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej (od 1. júla 2016) účinnej právnej úpravy o odvolaní a odvolacom konaní sa v prípade týchto odvolaní nemôžu uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný (viď. tiež závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 36/1995).

18. Nesprávnym odmietnutím odvolania (ako neprípustného) bolo žalovanému znemožnené ako strane sporu, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, na základe čoho najvyšší súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

19. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie i odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

20. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.